

Johann van den Noort

Technologische ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. Op digitaal gebied buitelen nieuwe vondsten over elkaar heen. Tijden veranderen. En de kunst verandert mee. Jarenlang waren kunstenaars vooral bezig met de verkenning, ontginning en exploitatie van het eigen individu, zonder zich te bekommeren om de maatschappelijk context en impact van hun artistieke bezigheden. Die luxe kunnen hedendaagse kunstenaars zich eigenlijk niet meer permitteren. Nieuwe tijden vragen nieuwe overlevingsstrategieën. De roep om kunst met maatschappelijke relevantie klinkt steeds duidelijker door.

In de loop van de twintigste eeuw werd de relatie tussen kunst en wetenschap verwaarloosd. De aandacht werd gefocust op 'de allerindividueelste expressie van de allerindividueelste emotie' die in navolging van dichter Willem Kloos gepropageerd werd. Dat was vooral jammer omdat de kruisbestuiving tussen kunst en wetenschap heel wat interessante nieuwe vondsten heeft opgeleverd. Inmiddels is er een kentering te signaleren. De banden tussen kunst en wetenschap worden weer aangehaald. De hernieuwde zoektocht van de denkende en de spelende mens naar de bronnen van het leven en naar concrete oplossingen voor maatschappelijke problemen is een feit. Beeldende kunst die zichzelf serieus neemt, keert de hautaine houding en ivoren torens van weleer de rug toe. Kunstenaars gaan op een inspirerende manier aan de slag met deelgebieden waarop ook filosofen, antropologen, schrijvers, historici, wetenschappers, ondernemers, culinaire specialisten, medici, spirituele denkers en voedingsdeskundigen hun aandacht richten.

Johann van den Noort is één van de kunstenaars die hun vinger aan de pols van de razendsnel veranderende samenleving houden. Als geen ander is hij ervan doordrongen dat nog een wereld te winnen is. Hij manifesteert zich niet alleen als beeldend kunstenaar maar ook steeds nadrukkelijker als uitvinder. Wie veronderstelt dat het hier om twee strikt gescheiden werkerterreinen gaat, doet zowel de kunstenaar als de uitvinder tekort. De kracht van de renaissance mens schuilt immers in grensoverschrijdend denken en werken. Van den Noort is zo'n renaissance mens die de meerwaarde van kunst, wetenschap en leven zoekt en vindt in enerverende kruisbestuivingen. Rode draad in alles wat hij doet is: water. Maar binnen die thematische beperking claimt hij alle vrijheid die hij nodig acht om zijn talenten en inzichten tot inzet te maken van projecten die een waardevolle, inventieve bijdrage leveren aan het oplossen van problemen. Evenals zijn innovatieve projecten ontspruiten ook zijn kunstwerken aan de beleving van alles wat met water te maken heeft. Ook hier draait het om de verrijking van ons bestaan met frisse ideeën, bijzondere vondsten en inzichten en onverwachte oplossingen.

Alles wat Johann van den Noort doet, is te herleiden tot zijn oorspronkelijke, onafhankelijke en originele geest. Authentieke en autonome beeldende kunst en bijzondere uitvindingen vormen twee kanten van dezelfde medaille. Opmerkelijk is dat ze op dezelfde manier tot stand komen, namelijk via de onvolprezen intuïtie. In zijn schilderijen, gouaches, aquarellen, grafiek en sculpturen laat de kunstenaar zich leiden door onberedeneerde impulsen. Hij schept vanuit het middenrif en luistert naar de materie waarmee hij werkt. Zo ontstaan interacties en dialogen die hun uitwerking niet missen. Spontaneïteit, dynamiek en dadendrang zijn sleutelwoorden die toegang verschaffen tot het wezen van zijn kunst. Koele berekening en conceptuele benadering zijn hem vreemd. Zee, zeevogels, wervelende onderwaterwerelden met exotische vegetatie, haaien, kwallen en andere zeedieren vormen de basis voor kunst die zowel letterlijk als figuurlijk kleurrijk is. Drippings en spattechnieken die doen denken aan het werk van 'action painter' Jackson Pollock, verraden zijn directe emotionele betrokkenheid bij de totstandkoming van zijn schilderijen en werken op papier. Evenzo geven de afdrucken van zijn modellerende vingers aan dat hij ook als beeldhouwer geen moment het contact met de materie verliest.

De 'waterwerken' van Johann van den Noort bestaan en functioneren los van conventies en beperkingen. Ze banen zich van binnenuit via zijn kunst een weg naar de buiten. Dat geldt ook voor de innovatieve, waterbouwkundige projecten. Ook hier gaat het om een ideeënwereld die gevoed wordt door intuïtie. Het ligt voor de hand om in dit geval te spreken van een eureka-achtig karakter,

maar dat is te kort door de bocht. Van den Noort is geen Willie Wortel die van de ene toevalligheid in de andere rolt. Hij dwingt het toeval af door zich te verdiepen in problemen en wetmatigheden die samenhangen met het alom tegenwoordige water. De basis van zijn veelzijdigheid schuilt in de combinatie van *homo faber* en *homo ludens*. Evenals de grote Griekse wiskundige Archimedes, die zijn enthousiasme niet op kon toen hij de hydrostatische wet ontdekte, onderkent Van den Noort het belang van vernieuwend en onorthodox denken. Hij is een non-conformist die laat zien dat revitalisatie van renaissance-idealen een verrijking kan betekenen voor het huidige tijdsgewricht.

Wim van der Beek, kunstrecensent